

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І ФІНАНСІВ

Кафедра обліку і аудиту

ОГОРОДНІК ОЛЕГ ПЕТРОВИЧ

**Облік і контроль основних засобів на
сільськогосподарських підприємствах**

(на матеріалах СГК „Летави”

Чемеровецького району Хмельницької області)

Дипломна робота

Спеціальність 7. 050.106. ”Облік і аудит”

Допущено до захисту

завідувач кафедри

бухгалтерського обліку

Науковий керівник:

_____ **В.Д.Слободян**

" _____ " _____ 2011р.

_____ **Семенишена Н.В.**, к.е.н.,
доцент

Кам’янець-Подільський
2011

З М І С Т

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. Організація обліку на підприємстві, фінансовий та податковий облік необоротних матеріальних активів	8
1.1. Організація обліку на підприємстві СГК „Летава”.....	8
1.2. Фінансовий та податковий облік основних засобів.....	12
1.2.1. Фінансовий облік основних засобів	12
1.2.2. Податковий облік основних засобів	34
1.3. Відображення в фінансовій звітності інформації про основні засоби...	42
1.4. Сучасні комп'ютерні технології ведення обліку основних засобів	44
РОЗДІЛ 2. Економічний аналіз основних засобів на підприємстві.....	51
2.1. Аналіз основних техніко-економічних показників підприємства.....	51
2.2. Аналіз фінансового стану підприємства.....	56
2.3. Теоретичні основи економічного аналізу основних засобів на підприємстві.....	60
2.4. Сучасні комп'ютерні технології ведення економічного аналізу основних засобів	67
РОЗДІЛ 3. Внутрішній та зовнішній аудит основних засобів, державний контроль за дотриманням чинного законодавства України	71
3.1. Теоретичні основи внутрішнього та зовнішнього аудиту основних засобів.....	71
3.2. Експрес-аудит фінансової звітності підприємства.....	85
3.3. Державний контроль та відповідальність за недотримання чинного законодавства з обліку основних засобів.....	88
Висновки і пропозиції.....	90
Список використаної джерел.....	93
Додатки.....	102

ВСТУП

Реформування системи бухгалтерського обліку в Україні є складовою частиною заходів, орієнтованих на впровадження економічних відносин ринкового спрямування. Така трансформація здійснюється в рамках реалізації стратегічного курсу нашої держави на інтеграцію до світового економічного простору, яка передбачає адаптацію законодавства України до європейського рівня.

Діяльність кожного підприємства передбачає наявність засобів виробництва і матеріальних умов. Вони є одним з найважливіших елементів продуктивних сил, визначають їх розвиток. На сучасному етапі розвитку економіки все більшого значення набуває вдосконалення засобів господарювання. Особлива роль у рішенні цієї проблеми належить бухгалтерському обліку, як одній з систем спостереження, групування, узагальнення, аналізу інформації про господарську діяльність підприємства. Застосування обчислювальної техніки поширює можливості вдосконалення обліку та контролю у народному господарстві.

Від точності і своєчасності рішення цієї задачі залежить нормальна забезпеченість будь-якого підприємства основними засобами.

Разом з тим, на наш погляд, з погляду методології бухгалтерського обліку і звітності необоротних матеріальних активів недостатньо повно вивчене наступне:

- 1) використовувана термінологія в обліку, аналізі, аудиті;
- 2) інформаційне забезпечення стадій кругообігу необоротних матеріальних активів;
- 3) міжнародні стандарти обліку основних коштів з погляду можливості їх застосування в практиці сільськогосподарських організацій України;
- 4) методики нарахування амортизації способом зменшеного залишку, по сумі чисел років строку корисного використання і пропорційно виконаним роботам (наданим послугам), реєстри для відображення нарахованої амортизації;
- 5) облік витрат на підтримку цих активів у працездатному стані;
- 6) фінансова звітність по необоротних матеріальних активах і її

відповідність вимогам внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Актуальність проблеми і необхідність вдосконалення обліку і аудиту необоротних матеріальних активів та ефективності їх використання виступають основою для вибору теми дипломної роботи.

Метою дійсного дослідження є розробка рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку основних засобів, бухгалтерської звітності.

Відповідно до поставленої мети вирішені наступні завдання:

1) уточнена економічна сутність основних засобів, їх зношування, амортизації;

2) вивчені теоретичні основи бухгалтерського обліку і звітності основних засобів;

4) проаналізовані міжнародні стандарти обліку основних засобів з погляду можливості їх застосування в практиці;

5) уточнені методики нарахування амортизації основних засобів способом зменшеного залишку, за сумою чисел років строку корисного використання й пропорційно виконаним роботам (наданим послугам).

Об'єктом дослідження є бухгалтерський облік необоротних матеріальних активів на СГК „Летава”.

Предметом дослідження є сукупність теоретико-методологічних засад обліку основних засобів на підприємстві.

Методологічною основою є системний підхід до розкриття економічної сутності основних засобів та процесу їх відтворення. При дослідженні використовувались методи наукової абстракції, дедукції, аналізу і синтезу, порівняння, вибіркового обстеження та групування, а також прийоми економіко-статистичного дослідження. Статистичну основу дослідження становлять законодавчі та нормативні акти по врегулюванню операції з основними засобами, матеріали Держкомстату України та облікові дані досліджуваного підприємства.

Обсяг роботи. Роботу викладено на 92 сторінках машинописного тексту, робота містить 14 таблиць, 5 рисунків та підкріплена додатками.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведених досліджень щодо визначень економічної суті необоротних матеріальних активів, методичних підходів побудови обліку необоротних матеріальних активів на підприємствах - можна зробити наступні висновки по вдосконаленню діючої практики побудови обліку необоротних матеріальних активів :

1. Враховуючи визначення економічної суті основних засобів, наявність різних методичних підходів до побудови обліку основних засобів, у документах по врегулюванню операцій з основними засобами, слід відмовитись від застосування терміну "основні фонди" оскільки категорія "основні засоби" виражає натурально-речову і економічну суть засобів праці, а "основні фонди" - їх суспільний статус.

2. Основні засоби являють собою сукупність матеріально-речових і матеріальних цінностей та об'єктів, які належать установі, забезпечуючи її функціонування, і мають очікуваний термін корисної дії чи експлуатації понад один рік. До складу основних засобів належать земельні ділянки, капітальні витрати на поліпшення земель, будинки, споруди, частини будинків, які на правах власності належать установі, передавальні пристрої, робочі, силові машини й обладнання, транспортні засоби, інструменти, прилади, столовий, кухонний та господарський інвентар, обчислювальна техніка, тварини, багаторічні насадження, музейні цінності, експонати зоопарків, виставок, бібліотечні фонди, знаряддя риболовлі, спеціальні інструменти та спеціальні пристосування, білизна, постільні речі, одяг та взуття, тимчасові нетитульні споруди, природні ресурси, інвентарна тара, матеріали довготривалого використання для наукових цілей.

3. Діяльність підприємств значною мірою залежить від їх забезпеченості основними засобами та ефективності їх використання. Стан та ефективність використання основних засобів безпосередньо впливає на виконання виробничої програми підприємства й можливість отримання прибутку.

4. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби". Відповідно до зазначеного Положення (стандарту) до основних засобів належать матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів і послуг, надання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

5. Для обліку основних засобів Планом рахунків призначені рахунки: №10 "Основні засоби", №11 і №13 "Знос необоротних активів". Для обліку витрат, пов'язаних з придбанням або створенням різних видів основних засобів, передбачено відповідні субрахунки рахунку 15 «Капітальні інвестиції».

6. Для удосконалення обліку основних засобів на підприємстві необхідно використовувати нові методи управління і сучасні технічні засоби побудови різноманітних інформаційних систем. Перш за все, необхідно провести корінну реконструкцію його технічної та інформаційної бази на основі впровадження автоматизованої системи обліку, в склад якої входили б автоматизовані робочі місця бухгалтера (АРМБ).

7. Методичні аспекти автоматизованого бухгалтерського обліку повинні торкатися наступних питань:

- автоматизоване формування управлінських рішень;
- автоматизоване формування первинної облікової інформації на папері і на машинному носії;
- автоматизоване ведення аналітичного і синтетичного обліку, складання періодичної та річної звітності;
- автоматизація інформаційно-довідкового забезпечення і контрольних-аналітичних функцій бухгалтерського апарату;
- автоматизовану передачу вихідної інформації системи автоматизованого

бухгалтерського обліку, що відображає фінансові результати обліку основних засобів, з метою її використання в управлінні.

8. На підставі порівняльного аналізу визначено переваги і недоліки методів нарахування амортизації основних засобів, що застосовуються у вітчизняній та зарубіжній практиці. Основним недоліком амортизаційної політики в Україні є застосування в бухгалтерського обліку методів нарахування амортизації необоротних матеріальних активів, передбачених податковим законодавством. Вказані недоречності суттєво і невиправдано ускладнюють облік внаслідок фрагментарного запозичення і використання досвіду окремих зарубіжних країн без належного врахування системи господарювання в Україні.

9. З метою підвищення ефективності використання основних засобів на підготовчому етапі аудиту необхідно досконало вивчити організаційно-технологічні особливості діяльності підприємства та оцінити технічні можливості необоротних матеріальних активів. Такий підхід дозволить визначити доцільність придбання основних засобів та визначити оптимальну їх структуру, що має забезпечити максимальний економічний ефект. Важлива увага звертається на оцінку достовірності показників про надходження, переміщення та вибуття необоротних матеріальних активів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баланс-бюджет. Спецвипуск. Проводимо інвентаризацію. - 2009. - 14 жовтня.-С.15.
2. Бортнік Н.А. Основні засоби: сутність, визнання, оцінка та облікова політика. // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2007р. №4.
3. Бруханський Р. Ф. Контролінг / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 114 с.
4. Бруханський Р.Ф. Організація бухгалтерського обліку в умовах реструктуризації сільськогосподарських підприємств // Придніпровський науковий вісник. – 1998. – № 100 (167). – С. 55-59.
5. Бруханський Р.Ф. Організація обліку земельних і майнових паїв у процесі постреструктуризаційної діяльності сільськогосподарських підприємств // Вісник Тернопільської академії народного господарства. Спецвипуск 12. Тернопіль: «Економічна думка», 1999. – С. 17-19.
6. Бруханський Р.Ф. Основні принципи трансформації бухгалтерського обліку в реструктуризованих сільськогосподарських підприємствах // Вісник Тернопільської академії народного господарства. Випуск 6. Тернопіль: Економічна думка, 1999 р. – С. 199-202.
7. Бруханський Р.Ф. Специфіка організації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських акціонерних товариствах // Проблеми економіки агропромислового комплексу і формування його кадрового потенціалу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції: Київ, ІАЕ, 2000. – С. 619-621.
8. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік в зарубіжних країнах [Текст] : навчальний посібник для студентів вищих навч. закладів спеціальності 7.050106 "Облік і аудит" / Ф.Ф. Бутинець, Л.Л. Горецька. – Житомир : ПП "Рута", 2002.
9. Гарасим П. М. Первинний та аналітичний облік на підприємстві : навч. посіб. / П. М. Гарасим, Г. П. Журавель, Р. Ф. Бруханський, П. Я. Хомин. – Тернопіль, 2005. – 464 с.

10. Гарасим П.М. Наскрізнi блоки кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку / Гарасим П.М., Бруханський Р.Ф., Хомин П.Я. – Тернопіль: Астон. – 2003. – 368 с.
11. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник / під ред. М. В. Кужельного. – 5-те видання, доповнене і перероблене. – К. : А.С.К., 1998. – 223 с.
12. Губіна І. Безкоштовно отримані необоротні активи в бухгалтерському обліку / І. Губіна // Бухгалтерія. – 2001. - № 30 (445). – С. 87-89.
13. Гусева Т.М., Шеина Т. Н. Основы бухгалтерского учета: теория, практика, тесты: Учебное пособие / под ред. В. Г. Гетьмана . – М. : Финансы и статистика, 1998. – 208 с.
14. Давидюк Т.В., Панченко І.А., Свідерська О.О. Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця, проф. Т. Б. Трифонова, А. Марчевої. – Житомир: ЖДТУ, 2005. – 204с.
15. Данілов І.В, Савчук М.Я., Мельничук О.В. Вартові державного добробуту. – Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2010. – 264 с.
16. Економічний механізм формування та функціонування лізингових відносин / В. В. Іванишин // Економіка АПК. – 2002. - № 11. – С. 49-53.
17. Іванишин В.В. Роль технічних засобів у розвитку аграрного виробництва в контексті ефективності їх використання / В.В. Іванишин // Економіка АПК. – 2003. –№ 6. – С.3-9.
18. Іванишин В. Випробування – необхідний етап в створенні конкурентоспроможної сільськогосподарської техніки // Техніка АПК. – 2006. – №5-6. – С. 10-11.
19. Іванишин В.В. Лізинг та його розвиток в Україні. – К., 2002. – 56 с.
20. Іванишин В.В. Становлення державного лізингу в агропромисловому виробництві // Економіка АПК. – 2002. – № 9. – С. 77.

21. Іванишин В.В. Фінансовий лізинг і його роль у матеріально-технічному забезпеченні АПК // Економіка АПК. – 2001. – № 2. – С. 42-44.
22. Інструкція "Про використання плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств та організацій", затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99р. №291.
23. Кобилянська О. І. Фінансовий облік: Навч. посіб. – к.: Знання. 2004. – 473с.
24. Ковальчук Н.В. Бухгалтерська звітність в системі інформаційного забезпечення / Н.В. Ковальчук, В.Д. Слободян // Економіка АПК. — 1998. — №12. — С. 35–39.
25. Ковальчук Н.В. Закон про бухгалтерський облік вимагає уточнень / Н.В. Ковальчук // Агроінком. – 1999. – №10–12. – С. 58–59.
26. Ковальчук Н.В. Звітність в світлі концепцій бухгалтерського обліку / Н.В. Ковальчук // Аграрна наука – селу : збірник наукових праць ПДАТА. – Кам.-Под., 2000. – Вип.8., т.2. – С. 319–321.
27. Ковальчук Н.В. Звітність в умовах диференціації бухгалтерського обліку / Н.В. Ковальчук // Збірник наукових праць ПДАТУ. – 2006. – Вип.14, т.2. – С.238—240.
28. Ковальчук Н.В. Управлінський аспект бухгалтерської звітності сільськогосподарських підприємств / Н.В. Ковальчук // Аграрна наука – селу : збірник наукових праць. – 1998. – Вип. 6. – С. 182–183.
29. Ковальчук Н.В. Фінансова звітність і міжнародні стандарти / Н.В. Ковальчук, В.Д.Слободян // Аграрна наука – селу : збірник наукових праць ПДАТА. – Чернівці : Буковина, 1997. – Вип. 3. – С. 196-200.
30. Кривда О.В. Невидиме майно, або Що криється під заниженням вартості основних засобів та інших необоротних матеріальних активів на державних підприємствах//Фінансовий контроль. - 2009. - №1. - С.20-21.
31. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Навчальний посібник. Київ: Вид-во "Центр навчальної літератури", 2004. - 528с.

32. Лобза І. Бухгалтерський і податковий облік безкоштовного одержання основних засобів [текст] / І. Лобза // Все про бухгалтерський облік. – 2003. - № 5. – С. 4-5.
33. Лукава І.М. Організація виробничо-інформаційного центру в галузі рослинництва // Формування економічних відносин в умовах ринку. Збірник наукових праць. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – С. 44 – 48.
34. Лукава І.М. Організація оперативного аналізу в рослинництві / І.М. Лукава // Удосконалення економічного механізму функціонування аграрних підприємств в умовах невизначеності: Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції 19-20 травня 2004 р. – Київ: КНЕУ, 2004. – С.497 – 499
35. Лукава І.М. Організація оперативного аналізу для прийняття управлінських рішень в галузі рослинництва // Іноваційна економіка АПК. – 2010. – №1. – С. 110 – 111.
36. Лукава І.М. Організація управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах / І.М. Лукава, Т. В. Дідоренко // Формування економічних відносин в умовах ринку. Збірник наукових праць. –Тернопіль: ТДЕУ, 2003. – С. 168–182.
37. Лукава І.М. Організація управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах / І.М. Лукава // Облік, аудит і аналіз: економічна база, стратегія, концепції: Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції 28-29 травня 2004р . – Тернопіль: ТАНГ, 2004. – С. 161 – 168.
38. Любенко А.М. За критерієм ефективності, або перспективи проведення державного фінансового аудиту в Україні // Фінансовий контроль. - 2009. - №1. - С.44-46.
39. Любенко А.М. Ревізія видатків на придбання, використання і списання нематеріальних активів // Фінансовий контроль. - 2004. - №1. - С.26-29.
40. Любушин Н.П., Жаринов В.В., Бородин Н.В. Теория бухгалтерського учета: Учебное пособие для вузов / Под ред. проф. В. Д. Новодворского. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 294 с.

41. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / за ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП "Рута", 2003. – 476 с.
42. Масаковський В.В. Концепція побудови бухгалтерського обліку в Україні // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – №10. – С. 18-25.
43. Мельничук О.В. Деякі аспекти реальності інформації щодо основних засобів в бухгалтерському і податковому обліку // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2000. – № 13. – С. 18-19.
44. Мельничук О.В. Узгодження бухгалтерського та податкового обліку в умовах реформування економіки. Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК. У чотирьох частинах. За ред. П.Т. Саблука. – Частина 3. Фінанси і фінансова інфраструктура АПК. – Київ : Інститут аграрної економіки, 2001. – С. 431-433.
45. Мельничук О.В. Узгодження фінансової та податкової звітності щодо відображення витрат підприємства // Збірник наукових праць ; за редакцією д.с-г. наук, професора, М.І. Бахмата. – 2007. – Випуск 15. – Том 2. – С. 227-231.
46. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 "Подання фінансових звітів".
47. Наказ Мінстату України від 29.12.95 р. №352 "Про затвердження типових форм первинного обліку".
48. Облік основних засобів в ринкових умовах : навчальний посібник / Н.Л. Жук, Н.В. Семенишена, Ю.С. Бездушна, О.В. Волошина, В.М. Гаврилюк та ін. – Київ : Видавництво ТОВ «Всеукраїнський інститут права і оцінки», 2011. – 286 с.
49. Партин Г. О. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики: навч. посібник. – К. : Т-во "Знання", КОО, 2000. – 245 с.
50. Перепічка П. Крадіями не народжуються//Фінансовий контроль. - 2009. - №2. - С. 36-42.
51. Перепічка П. Схеми відмивання доходів: як їх розпізнати (закінчення, початок у №3 «ФК») // Фінансовий контроль. - 2009. - №5. - С.50-56.

52. Перепічка П. Схеми відмивання доходів: як їх розпізнати//Фінансовий контроль. - 2009. - №3. - С.43-47.
53. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 2 "Баланс".
54. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 "Основні засоби".
55. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16. 07.1999 р. №996-ХГ\/. // Все про бухгалтерський облік. 2000. -№11.- с. 3-6.
56. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник. – Тернопіль: Карт-блант. 2002. – 628с.
57. Семенишена Н. В. Формування звітної інформації в системі економічних відносин суб'єктів ринку зерна в Україні / Н. В. Семенишена, Р.П.Саблук // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 4. – С. 112-114.
58. Семенишена Н.В. Бухгалтерський облік та звітність в системі інформаційного забезпечення менеджменту // Збірник наукових праць ПДАТУ. – 2008. – Вип. 16, Т.3. – С. 497-500.
59. Семенишена Н.В. Відображення податкових різниць у фінансовій звітності сільськогосподарських підприємств / Н.В.Семенишена, О.В.Мельничук // Наукове та професійне забезпечення розвитку обліку та фінансів аграрного сектору економіки в умовах глобалізації. IV Міжнародна науково-практична конференція, 18-19 вересня 2008. : Збірник тез та виступів. Москва-Київ. Київ : ЮрАгро-Веста, 2008. – С. 274–278.
60. Семенишена Н.В. Оцінка ефективності застосування комплексних систем автоматизації бухгалтерського обліку на підприємстві / Н.В.Семенишена, Л.А.Кушнір // Збірник наукових праць ПДАТУ. – 2008. – Вип. 16, Т.2. – С. 33-35.
61. Семенишена, Н. В. Відмінності національних облікових систем як перешкоди на шляху до міжнародної стандартизації // Збірник всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку державного контролю і аудиту в Україні». – 2009. – С. 327-328.

62. Семенишена Н.В. Річна бухгалтерська (фінансова) звітність підприємств: перспективи розширення інформаційних можливостей / Н.В.Семенишена // Збірник наукових праць ПДАТУ. – 2007. – Вип.15. Т.3. – С. 557-570.
63. Семенишена Н.В., Коханко Д.А. Учетная политика по основным средствам предприятий Украины / Н.В.Семенишена, Д.А.Коханко // Студенческая молодежь в научно- исследовательском поиске : сборник научных трудов III Межвузовской студенческой конференции (с международным участием) (20-24 апреля 2011 г., Волгоград, РФ). – Волгоград: Волгоградское научное издательство, 2011. – С. 134-137.
64. Семенишена Н.В. Институт бухгалтерского учета и его позиционирование в системе менеджмента / Н.В.Семенишена // Современное состояние и тенденции развития гуманитарных и экономических наук : сборник научных трудов III межвузовской научно-практической конференции с международным участием (12 апреля 2011 г., Волгоград, РФ). Редколл.: Л.А.Демидова., В.Н.Чайкин и др.; Моск. Гуманитар.-экон. Ин-т (Волгогр. Филиал). Волгоград: Волгоградское научное издательство, 2011. – С. 315-319.
65. Стратегическое управление предпринимательской деятельностью / А.Коваленко, В.Иванишин // Тр. Одесского гос. политех. ун-та. – Одесса, 1998. – Вып. 2 (6). – С. 217-219.
66. Сук Л.К. Облік необоротних матеріальних активів // Бухгалтерія в сільському господарстві - 2006 р. - №8-9. - С. 2-20.
67. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування та звітність: Підручник. – К.: Алерта, 2006. – 1080 с.
68. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування та звітність: Підручник. – 3-те вид. допов. і перероб. – К.: Алерта, 2008. – 926 с.
69. Трактор для сільського господаря: стан та перспективи розвитку лізингу в Україні щодо придбання техніки для промислового комплексу / В. Іванишин // Урядовий кур'єр. – 2002. – 17 жовтня.

70. Хорунжак Н. М. Діючі підходи до класифікації галузей національної економіки / Н. М. Хорунжак, Н. М. Зорій // Вісник Львівської комерційної академії. – 2004. – Вип. 16. – С. 447–452.
71. Хорунжак Н. М. Аналіз переваг і недоліків системи документування в умовах автоматизованих інформаційних систем обліку / Н. М. Хорунжак // Наукові записки. – 2003. – Вип. 12. – С. 10–12
72. Хорунжак Н. М. Гармонізація та стандартизація української системи обліку як необхідна умова ефективного розвитку вітчизняної економіки / І. Д. Бенько, Н. М. Хорунжак / Бухгалтерський облік та господарський контроль: минуле, сучасне, майбутнє : тези доп. Міжнар. наук. конф., 16–17 трав. 2002 р. – Житомир : ЖІТІ, 2002. – С. 9–12
73. Хорунжак Н. М. Проблеми моделювання інформаційних систем обліку в бюджетних установах / Н. М. Хорунжак // Українська наука: минуле, сучасне майбутнє. – 2003. – Вип. 7. – С. 338–342
74. Хорунжак Н. М. Роль і місце стандартів в аудиторській діяльності / Н. М. Хорунжак, Г. В. Бойко // Развитие учёта и аудита как основы информационно-аналитической системы предприятия : труды Междунар. науч.-практ. конф., 17–18 декаб. 2005 г. – Харьков : НТУ “ХПИ”, 2005. – С. 77–78.
75. Хорунжак Н. М. Проблеми оплати праці та шляхи їх вирішення / І. Д. Бенько, Л. О. Гуцайлюк, Н. М. Хорунжак // Вісник Технологічного університету Поділля. – 2002. – №5, ч. 1, т. 2. – С. 16–20.
76. Чебанова Н.В., Василенко Ю.А. Бухгалтерський фінансовий облік: Посібник. – К.: Видавничий центр "Академія", 2002. – 672 с.
77. Чернелевський Л.М., Беренда Н.І. Аудит. Теорія і практика.– К. : Хай-Тек Прес, 2008.–560с. – На укр. яз. – ISBN 978-966-2143-06-5.
78. Яцишин І.М. Аналіз виробничо-економічних показників галузі рослинництва / І.М. Яцишин // Наукові записки Тернопільського 70 державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Економіка. – Тернопіль: ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2000. – № 6. – С.130 – 132.

79. Яцишин І.М. Аналіз маркетингової діяльності підприємства / І.М. Яцишин // Матеріали науково-практичної конференції «Формування ринкових відносин в системі будівельного комплексу України». – Тернопіль : ТАНГ, «Економічна думка», 1998. – С. 61–64.
80. Яцишин І.М. Головні критерії оцінки та перспективи ефективності системи управління / І.М. Яцишин // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. Науковий журнал ТАНГ: Випуск 5. – Тернопіль : Економічна думка, 2001. – С. 288–299.
81. Яцишин І.М.. Вплив міжнародного досвіду на реформування системи бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств / І.М. Яцишин // Придніпровський науковий вісник. Серія: Економіка. – Дніпропетровськ, 1998. – № 99 (166). – С. 94 – 95.